

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного університету
«Житомирська політехніка»
15 серпня 2024 р., протокол
№ 04

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ для виконання та захисту бакалаврських кваліфікаційних робіт

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 073 «Менеджмент»
освітньо-професійна програма «Менеджмент»
факультет бізнесу та сфери обслуговування
кафедра менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій

Рекомендовано на засіданні
кафедри менеджменту, бізнесу
та маркетингових технологій
19 червня 2024 р., протокол
№ 06

Розробники: д.е.н., проф. Тетяна ОСТАПЧУК, д.е.н., проф. Галина ТАРАСЮК,
к.е.н., доц. Ольга ПАЩЕНКО, к.е.н. Світлана БІРЮЧЕНКО, к.е.н.,
доц. Катерина ОРЛОВА

Житомир
2024

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 2

Методичні рекомендації для виконання та захисту бакалаврських кваліфікаційних робіт для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійна програма «Менеджмент» [Електронне видання]. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка», 2024. 55 с.

Розробники:

д.е.н., проф. Тетяна ОСТАПЧУК, д.е.н., проф. Галина ТАРАСЮК, к.е.н., доц. Ольга ПАЩЕНКО, к.е.н. Світлана БІРЮЧЕНКО, к.е.н., доц. Катерина ОРЛОВА

Рецензенти:

Сергій ЛЕГЕНЧУК – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку.

Галина ТАРАСЮК – доктор економічних наук, професор, декан факультету бізнесу та сфери обслуговування.

Затверджено Вченою радою факультету бізнесу та сфери обслуговування (протокол № 07 від 29 червня 2024 р.)

Методичні рекомендації призначені для забезпечення підготовки, виконання та захисту бакалаврських кваліфікаційних робіт здобувачами вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійна програма «Менеджмент». Методичні рекомендації містять загальні рекомендації щодо виконання та захисту бакалаврських кваліфікаційних робіт, вимоги до оформлення роботи та супровідних документів.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 55 / 3</i>

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. Етапи виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи.....	6
2. Структура та обсяг бакалаврської кваліфікаційної роботи.....	13
3. Вимоги до оформлення бакалаврської кваліфікаційної роботи.....	22
4. Захист бакалаврської кваліфікаційної роботи.....	29
5. Оцінювання бакалаврської кваліфікаційної роботи.....	30
Додатки.....	32

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	<i>Екземпляр № 1</i>	

ВСТУП

Атестація, відповідно до Закону України «Про вищу освіту», – це встановлення відповідності результатів навчання здобувачів вищої освіти вимогам освітньої програми та/або вимогам програми єдиного державного кваліфікаційного іспиту. Атестація передбачає визначення відповідності якості здобутої освіти та рівня компетентності випускників закладів вищої освіти вимогам, визначеним Стандартом вищої освіти України та освітньо-професійною програмою за спеціальністю «Менеджмент».

Відповідно до стандарту «Стандарт вищої освіти. Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти. Ступінь «бакалавр». Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування», спеціальність: 073 «Менеджмент», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.10.2018 р. № 1165, атестація здійснюється у формі публічного захисту бакалаврської кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота має передбачати розв’язання складного спеціалізованого завдання або практичної проблеми в сфері управління, що характеризується комплексністю і невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів економічної науки. У кваліфікаційній роботі не може бути академічного плагіату, фальсифікації та списування.

Оцінку набуття здобувачами загальних та спеціальних (професійних) компетентностей, прийняття рішення про присудження здобувачу кваліфікації бакалавр менеджменту покладено на Екзаменаційну комісію (ЕК) університету.

Бакалаврська кваліфікаційна робота є важливою формою самостійної роботи здобувача вищої освіти, що відображає результати набутих у процесі навчання інтегрованих знань, умінь і практичних навичок. При виконанні бакалаврської кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти повинен показати глибокі теоретичні знання з конкретних питань, вміння застосовувати сучасні методи досліджень, використовувати досягнення науки й техніки, грамотно, чітко, логічно викладати думки, узагальнювати і формулювати висновки.

Метою виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи є глибоке дослідження обраної теми, оволодіння методами дослідження, практичне застосування теоретичних знань для вирішення економічних завдань у сфері менеджменту.

Основними завданнями підготовки та захисту бакалаврської кваліфікаційної роботи є наступні:

– закріплення та прикладне застосування отриманих під час навчання знань, навичок та умінь;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	<i>Екземпляр № 1</i>	

- поглиблення і розширення теоретичних знань за обраною тематикою;
- набуття досвіду пошуку фахової інформації з різних джерел;
- організація наукових досліджень та публічна презентація їх результатів;
- оволодіння сучасними аналітичними методиками та виявлення проблем за темою дослідження;
- набуття культури оформлення результатів досліджень та отримання досвіду їх публічного захисту.

Бакалаврська кваліфікаційна робота має практичну орієнтацію і головним її завданням є проведення аналізу економічної проблеми, пов'язаної з предметом дослідження, та розробка рекомендацій щодо поліпшення результатів функціонування підприємства.

Бакалаврська кваліфікаційна робота повинна відповідати наступним вимогам:

- відображати процес та результати самостійного дослідження;
- містити комплексний аналіз досліджуваної проблеми, узагальнення теоретичних засад та розробку практичних рекомендацій з підвищення ефективності діяльності підприємства;
- базуватися на спеціальних методах економічних досліджень, таких, як методи збору та узагальнення інформації, аналізу, прогнозування тощо;
- містити економічні розрахунки, виконані із застосуванням комп'ютерних технологій;
- містити обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення економічно-управлінської діяльності на досліджуваному об'єкті;
- мати належне оформлення та всі необхідні супровідні документи;
- бути повністю завершеною і поданою на кафедру в термін, який відповідає графіку навчального процесу спеціальності.

Методичні рекомендації розроблені відповідно до вимог стандарту «Стандарт вищої освіти. Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти. Ступінь «бакалавр». Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування», спеціальність: 073 «Менеджмент», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.10.2018 р. № 1165.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 6

1. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Організаційно процес виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи складається з наступних етапів:

- вибір теми та об'єкта дослідження, призначення керівника;
- підбір літератури та її опрацювання;
- формування та узгодження з керівником попереднього (робочого) плану бакалаврської кваліфікаційної роботи;
- отримання завдання від керівника та складання календарного плану виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи
- збір і обробка інформації, її аналіз;
- опрацювання фактичного матеріалу за допомогою технологій комп'ютерної обробки інформації;
- виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи, перевірка її керівником;
- усунення недоліків, написання остаточного варіанта роботи, оформлення бакалаврської кваліфікаційної роботи згідно вимог;
- рецензування бакалаврської кваліфікаційної роботи (отримання внутрішньої рецензії);
- отримання відгуку керівника;
- проходження перевірки на наявність плагіату у роботі;
- оприлюднення готової бакалаврської кваліфікаційної роботи на офіційному сайті університету;
- підготовка презентації / ілюстративного матеріалу за матеріалами бакалаврської кваліфікаційної роботи;
- остаточне оформлення бакалаврської кваліфікаційної роботи та її здача на кафедру;
- захист бакалаврської кваліфікаційної роботи на засіданні ЕК.

Вибір теми дослідження, призначення керівника цього дослідження

Підготовка до виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи, представленої на здобуття освітнього ступеня «бакалавр», починається з вибору теми та призначення керівника дослідження випусковою кафедрою.. Вибір теми бакалаврської кваліфікаційної роботи здійснюється здобувачем вищої освіти індивідуально, відповідно до рекомендованої кафедрою тематики (*Додаток А*).

Теми бакалаврських кваліфікаційних робіт пропонуються науково-

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	

педагогічним персоналом кафедри менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій з урахуванням вимог Стандарту вищої освіти України, напрямів наукової роботи кафедри та запитів стейкхолдерів. Щорічно теми бакалаврських кваліфікаційних робіт коригуються та уточнюються з урахуванням змін, що відбуваються в економічній теорії та практиці, або потреб конкретних стейкхолдерів.

Здобувач вищої освіти має право запропонувати власну тему, яка відсутня у переліку він разом з керівником вже виконує наукові дослідження.

Назва теми бакалаврської кваліфікаційної роботи повинна бути лаконічною та точною. Вона повинна включати об'єкт (малі підприємства, виробничі запаси, обсяг виробництва, бізнес-план та т. ін.) та види впливу (управління, планування, організація, мотивація, контроль, розробка).

Наприклад: «Управління виробничими запасами підприємства».

При виборі теми необхідно враховувати її актуальність; наявність інформаційної бази; можливість отримання й опрацювання фактичного матеріалу конкретного об'єкта дослідження; наявність попередніх власних досліджень та пов'язати тему бакалаврської кваліфікаційної роботи з конкретним суб'єктом господарювання, на базі якого планується проводити дослідження. Дослідження суб'єкта господарювання та збір фактичних матеріалів здійснюється в період переддипломної практики. Тема бакалаврської кваліфікаційної роботи має відповідати спеціальності «Менеджмент».

Організаційно тема бакалаврської кваліфікаційної роботи і керівник закріплюються за здобувачем вищої освіти відповідним наказом, що формується на підставі особистих заяв здобувачів вищої освіти (**Додаток Б**).

Складання календарного плану виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи

Календарний план виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи формується з урахуванням затвердженого графіку навчального процесу та закріплюється у завданні на бакалаврську кваліфікаційну роботу, яке підписується керівником та здобувачем вищої освіти (**додаток В**).

Підбір літератури та її вивчення

Відповідно до обраної теми бакалаврської кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти самостійно підбирає джерела: законодавчі акти України, офіційні документи, монографії, брошури, фахові статті з відповідного напрямку, навчально-методичну літературу, накопичує матеріали за темою, вивчає їх. Написання бакалаврської кваліфікаційної роботи передбачає обов'язкове

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 8

вивчення чинного законодавства України з питань, пов'язаних з напрямом дослідження.

Ознайомлення з опублікованими за темою бакалаврської кваліфікаційної роботи науковими працями починається одразу після обрання теми. Починати пошук варто з нової та сучасної літератури. Орієнтовно не менше, ніж 50 % використаних джерел має бути за останні 5 років.

Під час вивчення літературних джерел бажано ознайомитися із зарубіжною літературою з досліджуваної проблеми, з трактуванням понять, показників аналізу, оцінки та прогнозування господарської діяльності суб'єктів господарювання, ознайомитися з поглядами та пропозиціями провідних науковців. Вивчення відповідних джерел надасть змогу здобувачу вищої освіти вивчити теоретичні основи досліджуваних питань та виявити ступінь їх розробки.

Важливо! Заборонено використання наукових та / або інших джерел російською мовою, або опублікованих авторами з російської федерації або Республіки Білорусь!

Дослідження теоретичних основ теми бакалаврської кваліфікаційної роботи дає можливість усвідомити її зв'язок із загальними тенденціями розвитку даної проблеми. Поглиблене вивчення літературних та офіційних джерел інформації надасть змогу з'ясувати сучасний стан теми дослідження, правильно скласти план бакалаврської кваліфікаційної роботи, чіткіше визначити спрямування та методикку власних досліджень, обсяг і характер практичних матеріалів, необхідних для виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи.

Формування та узгодження з керівником попереднього (робочого) плану бакалаврської кваліфікаційної роботи

Планування роботи починається зі складання робочого (попереднього) плану, що являє собою своєрідну наочну схему дослідження. Такий план використовується на першій стадії роботи над бакалаврською кваліфікаційною роботою, що дозволяє ескізно представити досліджувану проблему в різних варіантах та полегшує керівнику оцінку загальної структури й рубрикації майбутнього дослідження.

Робочий план розробляється самостійно здобувачем вищої освіти за участі керівника з урахуванням вимог до структури та змісту до бакалаврської кваліфікаційної роботи, визначених даними методичними рекомендаціями. В той же час план має бути достатньо гнучким, щоб можна було включати в нього нові аспекти, виявлені в процесі підготовки тексту.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1 Арк 55 / 9	

Керівник бакалаврської кваліфікаційної роботи не тільки безпосередньо бере участь у розробці робочого плану майбутньої роботи, але й сприяє проведенню досліджень у інший спосіб, зокрема:

- рекомендує необхідну літературу, довідкові, статистичні й архівні матеріали та інші джерела з теми;
- проводить систематичні консультації;
- оцінює зміст виконаної бакалаврської кваліфікаційної роботи як частинами, так і в цілому;
- дає згоду на представлення бакалаврської кваліфікаційної роботи до перевірки на унікальність та захисту.

Таким чином, керівник бакалаврської кваліфікаційної роботи здійснює наукову й методичну допомогу, систематично контролює виконання роботи, вносить певні корективи, дає рекомендації про доцільність прийняття того чи іншого рішення, а також формує висновок про готовність роботи в цілому.

Збір і обробка інформації, її аналіз

Після вивчення літератури за темою і складання попереднього (робочого) плану здобувач вищої освіти приступає до збору практичних матеріалів на тому суб'єкті господарювання, за матеріалами якого планується виконувати бакалаврську кваліфікаційну роботу.

Збір необхідної вихідної інформації складається з наступних етапів.

Етап 1. Виокремлення тих показників, які необхідно визначити для розкриття всіх питань, зазначених в робочому плані бакалаврської кваліфікаційної роботи.

На цьому етапі складається зведений перелік усіх вихідних показників за темою дослідження. При цьому вихідні показники, необхідні для визначення окремих питань, підлягають логічному аналізу з точки зору їх повторення, взаємозв'язку та можливості одержання подальших аналітичних показників.

Етап 2. Визначення джерел інформації.

На другому етапі визначають джерела інформації щодо кожного вихідного показника.

При зборі показників, які відображаються бухгалтерським обліком, статистичною та фінансовою звітностями, необхідно визначити джерела одержання даних (форми звітності або книги обліку), період, за який здійснюється збір показників (він повинен бути порівнюваним), одиниці виміру. Звітні дані суб'єкта господарювання, на основі якого проводиться дослідження, повинні охоплювати як мінімум **3 роки**.

Для одержання спеціальних матеріалів і даних, яких немає у бухгалтерській

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 10

та статистичній звітності, здобувач вищої освіти повинен самостійно виконати необхідні розрахунки, провести відповідні спостереження.

Етап 3. Документальне оформлення зібраного матеріалу.

Зібраний матеріал підлягає упорядкуванню, тобто здобувач вищої освіти повинен розподілити матеріал згідно плану бакалаврської кваліфікаційної роботи. Потім проводиться відбір матеріалу з точки зору можливості та доцільності його використання в обґрунтуванні пропозицій. В процесі обробки матеріалів складаються таблиці, графіки, діаграми, розраховуються середні та відносні величини, проводиться групування, тобто здійснюється аналітична обробка інформації з метою її подальшого узагальнення та обґрунтування рекомендацій. На етапі обробки економічної інформації слід використовувати комп'ютерні технології.

Уся одержана інформація потребує перевірки з точки зору її достовірності, логічної відповідності кінцевим результатам. У процесі аналізу зібраного матеріалу слід забезпечити порівнюваність всіх показників за критеріями часу (періодів), цін тощо.

Опрацювання фактичного матеріалу за допомогою технологій комп'ютерної обробки інформації

Даний етап передбачає здійснення систематизації фактичного матеріалу, його оцінки, проведення аналізу фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання відповідно до теми бакалаврської кваліфікаційної роботи; розробку та оцінку альтернативних підходів щодо вирішення поставлених проблем; наукове та практичне обґрунтування запропонованих рішень. Для реалізації даного етапу використовуються необхідні методики та алгоритми, опрацьовані в результаті теоретичного вивчення теми бакалаврської кваліфікаційної роботи, а також відповідне програмне забезпечення, що сприяє якісній обробці одержаної у процесі збору інформації.

Виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи, перевірка її керівником

Після збору необхідної інформації здобувач вищої освіти здійснює виконання основної частини дослідження з використанням усіх необхідних методів, засобів та прийомів. Результатом даного етапу є структурована відповідно до вимог методичних рекомендацій бакалаврська кваліфікаційна робота. У процесі виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти консультується з керівником, узгоджує з ним проблемні питання та надає роботу на перевірку та затвердження частинами або повністю.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	

Усунення недоліків, написання остаточного варіанта роботи, оформлення бакалаврської кваліфікаційної роботи згідно вимог

За результатами перевірки роботи керівник формує зауваження щодо змісту, структури та оформлення бакалаврської кваліфікаційної роботи, що підлягають усуненню здобувачем вищої освіти. Після усунення зауважень керівника, здобувач вищої освіти повторно надає керівнику роботу на перевірку.

Рецензування бакалаврської кваліфікаційної роботи (отримання внутрішньої рецензії)

Рецензування бакалаврської кваліфікаційної роботи здійснюється науково-педагогічним працівником університету, зазначеним у наказі по університету. Результатом рецензування є підписана рецензія, форма якої наведена у **додатку Д**. У рецензії відзначається рівень підготовки бакалаврської кваліфікаційної роботи, а також існуючі зауваження по змісту та оформленню роботи. Критичні зауваження підлягають усуненню здобувачем вищої освіти за погодженням з науковим керівником.

Отримання відгуку керівника

Після завершення дослідження керівник засвідчує готовність бакалаврської кваліфікаційної роботи та рівень її підготовки шляхом написання відповідного відгуку (**додаток Г**), який є одним з елементів супровідної документації до бакалаврської кваліфікаційної роботи

Проходження перевірки на наявність плагіату у роботі

Обов'язковою вимогою до бакалаврської кваліфікаційної роботи є достатній рівень її унікальності, що визначається за результатами перевірки на плагіат. Для проходження перевірки на плагіат здобувач вищої освіти подає на кафедру:

- бакалаврську кваліфікаційну роботу у електронному вигляді (в форматі .doc або .docx);
- підписаний відгук наукового керівника;
- підписану рецензію на бакалаврську кваліфікаційну роботу.

За результатами перевірки, про результати якої здобувача вищої освіти повідомляє кафедра, на роботу видається довідка про відповідність її вимогам та рівень унікальності. Довідка входить до переліку супровідної документації, яка подається разом із роздрукованою роботою на кафедру.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 12

Остаточне оформлення бакалаврської кваліфікаційної роботи та її здача на кафедру

Після проходження перевірки на плагіат здобувач вищої освіти в установлений термін подає роздруковану роботу на випускову кафедру. Роздрукована робота зшивається відповідно до затверджених вимог, на титульній сторінці мають бути розміщені підпис здобувача вищої освіти, наукового керівника та рецензента. Окрім зшитої бакалаврської кваліфікаційної роботи на кафедру подається наступна супровідна документація:

- завдання на бакалаврську кваліфікаційну роботу, підписане керівником та здобувачем вищої освіти;
- підписаний відгук керівника;
- підписана внутрішня рецензія;
- довідка про результати проходження перевірки на плагіат.

Оприлюднення готової бакалаврської кваліфікаційної роботи на офіційному сайті університету

Готова бакалаврська кваліфікаційна робота оприлюднюється в Репозиторії кваліфікаційних робіт Державного університету «Житомирська політехніка».

Підготовка презентації / ілюстративного матеріалу за матеріалами бакалаврської кваліфікаційної роботи

Для забезпечення наочності представлення результатів дослідження під час публічного захисту здобувач вищої освіти готує ілюстративний матеріал та / або презентацію за матеріалами проведеного дослідження. Конкретний склад та змістове наповнення ілюстративного матеріалу / презентації узгоджується з керівником. В ілюстративному матеріалі / презентації повинні міститися лише ті дані, які є в основному змісті бакалаврської кваліфікаційної роботи.

Захист бакалаврської кваліфікаційної роботи на засіданні ЕК

Останнім етапом є публічний захист бакалаврської кваліфікаційної роботи. Для захисту здобувач вищої освіти готує доповідь загальною тривалістю до 5 хвилин та відповідний ілюстративний матеріал / презентацію. Результати захисту фактично є підсумковою атестацією здобувача вищої освіти.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 13

2. СТРУКТУРА ТА ОБСЯГ БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Бакалаврська кваліфікаційна робота, представлена на здобуття освітнього ступеня «бакалавр», повинна відповідати певним загальним вимогам щодо викладення матеріалу:

– формулювання назви теми, розділів та підрозділів повинні бути чіткими, лаконічними і в той же час найбільш повно відображати сутність та зміст питань, що розглядаються;

– матеріал роботи необхідно викладати грамотно, доступно, він не повинен містити повторів та не бути перевантаженим цитатами;

– не допускається просте переписування матеріалів із літературних джерел, їх цитування без посилання;

– в тексті не повинно бути виразів типу: «я вважаю», «мені здається», «у нас прийнято», замість них рекомендуються вирази: «на нашу думку», «вважається доцільним», «як свідчить проведений аналіз».

Бакалаврська кваліфікаційна робота повинна мати чітку та логічну побудову, послідовність та завершеність. *Рекомендований обсяг основного змісту (без додатків та списку літератури) бакалаврської кваліфікаційної роботи має становити 60-75 аркушів тексту формату А-4. Орієнтовний розподіл сторінок по структурі роботи наведений в табл. 1.*

Таблиця 1

Орієнтовна структура бакалаврської кваліфікаційної роботи

Структурний елемент	Орієнтовна кількість сторінок	Примітка
1	2	3
Титульний аркуш	1	Додаток Е Номер на стор. не вказують
Анотація	1	Додаток Ж
Зміст	1	Додаток И
Вступ: актуальність теми, мета бакалаврської кваліфікаційної роботи, завдання бакалаврської кваліфікаційної роботи, об'єкт дослідження предмет дослідження методи дослідження інформаційні джерела дослідження практичне значення одержаних результатів структура бакалаврської кваліфікаційної роботи	2-3	Додаток К

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1 Арк 55 / 14	

Продовження табл. 1

1	2	3
Основна частина:		
РОЗДІЛ 1 (теоретичний)	25-28	
Висновки до розділу 1	1-2	
РОЗДІЛ 2 (аналітичний)	25-28	
Висновки до розділу 2	1-2	
Висновки до роботи	2-3	<i>Додаток Л</i>
Список використаних джерел, кількість	60-70	<i>Додаток М</i>
Додатки		Фінансова звітність суб'єкта господарювання, на базі якого здійснювався аналіз Форма №1, 2 за три останні роки – обов'язково Інші додатки – на розсуд здобувача вищої освіти та керівника
Супровідні документи:		Вкладаються в файл, який підшивається під обкладинку бакалаврської кваліфікаційної роботи

Титульний аркуш (1 стор.) є першою сторінкою бакалаврської кваліфікаційної роботи і виступає повним джерелом бібліографічної інформації, яка необхідна для обробки та ідентифікації документів, має містити назву теми бакалаврської кваліфікаційної роботи відповідно до наказу по університету, шифр групи, прізвище, ім'я та по-батькові здобувача вищої освіти з підписами завідувача кафедри та наукового керівника; прізвище, ініціали та підпис рецензента. Титульна сторінка виконується за зразком, наведеним у *Додатку Е*.

Анотація (1 стор.) – призначена для першого знайомства з бакалаврською кваліфікаційною роботою і вміщує коротку інформацію, яка розкриває сутність і зміст роботи. Її виконують двома мовами. Одну анотацію пишуть обов'язково українською мовою, другу іноземною мовою на вибір здобувача вищої освіти (англійською, німецькою, французькою або іншою). Анотації повинні бути лаконічними, стислими і точними, обсягом не більше однієї сторінки комп'ютерного тексту з інформацією про зміст і результати дослідження викладеного у кваліфікаційній роботі бакалавра. Вони складаються за формою з таким змістом:

- прізвище та ініціали здобувача вищої освіти;
- тема бакалаврської кваліфікаційної роботи;
- ступінь вищої освіти, галузь знань та спеціальність, університет та рік захисту;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1 Арк 55 / 15	

- основні ідеї, результати і висновки по роботі;
- ключові слова.

Сукупність ключових слів повинна відображати основний зміст роботи. Загальна кількість ключових слів повинна бути не менше трьох і не більше семи. Ключові слова пишуть у називному відмінку, друкують в рядок через кому.

Приклад анотації наведено у *Додатку Ж*.

Зміст (1 стор.) бакалаврської кваліфікаційної роботи містить назви всіх розділів і підрозділів із зазначенням номера сторінки, на якій розміщується їх початок. Назви розділів і підрозділів у змісті та тексті мають бути ідентичними. Титульний аркуш, анотацію та сам зміст в зміст не включають. Нумерація сторінок проставляється, починаючи зі змісту з урахуванням титульної сторінки, яка фактично є першою сторінкою. Обов'язково продовжується нумерація сторінок в списку використаних джерел, з подальшим зазначенням в змісті номера сторінки, з якої починається відповідна частина бакалаврської кваліфікаційної роботи. Останнє слово кожного заголовку продовжується крапками з відповідним номером сторінки у крайньому правому положенні в рядку. Приклади написання змісту бакалаврської кваліфікаційної роботи наведено в *додатку І*.

Вступ (2-3 стор.) до бакалаврської кваліфікаційної роботи розкриває актуальність обраної теми; містить в собі коротку інформацію щодо розгляду окремих питань з теми бакалаврської кваліфікаційної роботи в працях українських та зарубіжних дослідників. У вступі формулюються мета та завдання бакалаврської кваліфікаційної роботи; визначаються об'єкт та предмет дослідження; методи проведення дослідження; визначається практична значимість дослідження; повідомляється у чому полягають теоретична значимість і прикладна цінність отриманих результатів.

Таким чином, вступ – дуже відповідальна частина роботи, оскільки він не лише орієнтує на подальше розкриття теми, але й містить усі необхідні кваліфікаційні характеристики. Тому основні структурні елементи вступу до бакалаврської кваліфікаційної роботи розглянемо більш докладно. Кожен структурний елемент вступу має бути виділеним (див. приклад – *Додаток К*).

Актуальність теми бакалаврської кваліфікаційної роботи висвітлюється у вступі обсягом не більше однієї сторінки. Рекомендується така послідовність викладання цієї частини вступу:

- формулювання сутності проблемної ситуації, її значущість для розвитку окремих галузей чи суб'єктів господарювання;
- короткий огляд літературних джерел за обраною тематикою із

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1 Арк 55 / 16	

визначенням ключових вітчизняних та зарубіжних вчених;

– невирішені частини проблеми, що обумовлюють актуальність теми бакалаврської кваліфікаційної роботи.

Мета бакалаврської кваліфікаційної роботи – це той результат, на досягнення якого спрямоване наукове дослідження. Мета дослідження повинна бути пов'язана із темою бакалаврської кваліфікаційної роботи. При формулюванні мети не рекомендується вживати слова «вивчення...», «дослідження...», «аналіз...», «оцінка...», оскільки вони вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету дослідження.

Мета бакалаврської кваліфікаційної роботи реалізується через конкретні *завдання*, які мають деталізувати мету дослідження. Вони можуть бути як теоретично-пошукові, так і прикладні. Формулювати завдання дослідження рекомендується у формі переліку конкретних засобів досягнення мети: «проаналізувати», «узагальнити», «визначити», «обґрунтувати», «розробити» тощо. Перелік цих завдань необхідно робити якомога більш ретельно, оскільки опис їхнього вирішення повинен скласти зміст підрозділів бакалаврської кваліфікаційної роботи.

Вирішення поставлених завдань стисло засвідчується у висновках до відповідних розділів, а досягнення мети – у загальних висновках бакалаврської кваліфікаційної роботи.

Невід'ємною частиною вступу є визначення об'єкту та предмету дослідження.

Об'єкт дослідження – це соціально-, фінансово- чи організаційно-економічний процес або явище у діяльності суб'єкта господарювання, що породжує проблемну ситуацію й обране для дослідження.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. Предмет дослідження визначає тему бакалаврської кваліфікаційної роботи.

Об'єкт і предмет, мета і завдання дослідження та тема роботи перебувають у нерозривному зв'язку між собою і зумовлюють зміст бакалаврської кваліфікаційної роботи.

Обов'язковим елементом вступу бакалаврської кваліфікаційної роботи є також перелік *методів дослідження*, що слугують інструментом у зборі фактичного матеріалу та його обробці і є необхідною умовою досягнення поставленої в роботі мети. Їх перелік необхідно формувати, коротко та змістовно визначаючи, яке завдання вирішувалось тим чи іншим методом. Це надасть змогу переконатися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

Вирішення поставлених у бакалаврській кваліфікаційній роботі завдань

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 17

необхідно здійснювати з використанням наступних методів:

- загальнонаукові методи: аналогія, системний аналіз, формалізація;
- методи логічної абстракції: аналіз і синтез, індукція та дедукція;
- економіко-математичні методи: факторний, системно-структурний аналіз;
- методи статистико-економічного аналізу: табличний, графічний, групування, класифікації;
- маркетингові методи: SWOT-аналіз, матричний, спостереження, опитування;
- методи експертної діагностики: ранжирування, порівняння, оцінювання;
- методи моделювання: математичний, економічний, організаційно-економічний.

Важливою частиною вступу є *інформаційні джерела*, на базі яких були проведені дослідження за темою бакалаврської кваліфікаційної роботи. В цьому елементі вступу перелічуються всі типи джерел інформації, які були використані при дослідженні теми бакалаврської кваліфікаційної роботи – починаючи зі наукових та навчальних матеріалів і закінчуючи матеріалами, які характеризують роботу суб'єкта господарювання.

Складовою вступу бакалаврської кваліфікаційної роботи є *практичне значення одержаних результатів*. У даному елементі визначається роль бакалаврської кваліфікаційної роботи у вирішенні конкретних прикладних завдань.

Вступ має закінчуватись описом *структури бакалаврської кваліфікаційної роботи*, тобто переліком структурних частин, вказівкою про обсяг тексту роботи, кількість таблиць і рисунків, кількість використаних джерел та додатків. До основного змісту бакалаврської кваліфікаційної роботи входить робота, починаючи з титульної сторінки і закінчуючи загальними висновками, та не входять додатки і список використаних джерел. Але всі сторінки зазначених елементів підлягають суцільній нумерації.

Основна частина бакалаврської кваліфікаційної роботи

Зміст проведеного здобувачем вищої освіти дослідження розкриває основна частина бакалаврської кваліфікаційної роботи, яка складається із двох розділів та висновків. В розділах основної частини бакалаврської кваліфікаційної роботи докладно викладаються теоретична і аналітична частини й узагальнюються результати дослідження. Зміст розділів основної частини повинен відповідати темі бакалаврської кваліфікаційної роботи та цілком її розкривати. Ці розділи повинні показати уміння здобувача вищої освіти логічно й аргументовано подавати матеріал, виклад і оформлення якого повинні відповідати вимогам, що

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 18

висуваються до друкованих робіт.

РОЗДІЛ 1 (теоретичний – 25-28 сторінок) складається з 4 підрозділів теоретичного характеру. В першому розділі проводиться аналіз основних економічних категорій; теоретичне обґрунтування основних напрямів дослідження, обґрунтування їх доцільності; загальна методика, конкретні методи і моделі дослідження.

Пропонується наступний перелік питань, що потребують поглибленого вивчення у першому розділі бакалаврської кваліфікаційної роботи:

1.1. Сутність та роль досліджуваного явища / процесу у господарській діяльності

В цьому підрозділі слід викласти суть досліджуваної проблеми та ступінь її сучасної розробки; аналіз та узагальнення існуючих концепцій, теорій та поглядів; визначити дискусійні аспекти, невирішені питання і проблеми теоретичного, методичного та практичного характеру; розглянути еволюцію підходів до їх вирішення; викласти теоретичні основи обраної теми; зробити критичний огляд з відповідних наукових джерел, у тому числі зарубіжних, висловити й обґрунтувати своє ставлення; навести власний аналіз основних категорій та понять за темою дослідження (10-12 джерел).

1.2. Система управління у досліджуваній сфері

У даному підрозділі необхідно розглянути питання, пов'язані із формуванням управлінських впливів на явище / процес, визначене тематикою дослідження. Доцільно дослідити наступні аспекти системи управління: об'єкт управління; суб'єкти управління, мета та завдання управління, принципи, функції, методи та інструменти управління. Основний акцент варто зробити на специфічні особливості, пов'язані з управлінням досліджуваним явищем / процесом.

1.3. Система показників оцінки ефективності формування / використання / управління явищем / процесом

Важливе місце в даному підрозділі посідає викладення методик аналізу визначених проблем, процесів і явищ, які будуть використовуватись у наступних частинах роботи. Відповідно, в першому розділі доцільно дати характеристику показників, які в подальшому використовуються для оцінки об'єкта господарювання.

1.4. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері явища / процесу, що досліджується

При розгляді підрозділу 1.4 досліджують основні засади інформаційного та нормативно-правового забезпечення відносин за темою дослідження, які виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності, зокрема:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1 Арк 55 / 19	

правові основи здійснення підприємництва (загальні питання); система зовнішніх і внутрішніх нормативних документів, які регламентують діяльність суб'єкта господарювання і об'єкта дослідження, їх зміст і проблеми застосування; інформаційні джерела для забезпечення функціонування відносин у сфері дослідження.

Перший розділ є основою для розробки прикладних аспектів обраної теми, які здобувач вищої освіти повинен викласти в наступному розділі бакалаврської кваліфікаційної роботи.

Перший розділ рекомендується подавати під наступними назвами «Теоретичні основи (аспекти, засади)...».

Перший розділ має закінчуватись висновками (1-2 сторінки), що узагальнюють основні положення, викладені у розділі.

РОЗДІЛ 2 (аналітичний 25-28 сторінок) включає 3 підрозділи аналітичного характеру та 1 підрозділ рекомендаційного характеру на матеріалах конкретного об'єкта дослідження (суб'єкта господарювання). В ньому доцільно надати організаційно-економічну характеристику досліджуваного суб'єкта господарювання, дослідити умови його функціонування, сучасні проблеми та перспективи розвитку, результати аналізу щодо предмету дослідження бакалаврської кваліфікаційної роботи, запропонувати шляхи вирішення проблемних ситуацій за тематикою дослідження.

Пропонується наступний перелік питань, що потребують поглибленого вивчення у другому розділі бакалаврської кваліфікаційної роботи:

2.1. Організаційно-управлінський аналіз діяльності суб'єкта господарювання

Метою написання підрозділу 2.1 є практична апробація отриманих під час навчання навичок, знань та умінь відносно організації системи управління (менеджменту) діяльністю суб'єкта господарювання. При написанні даного підрозділу рекомендується наступний порядок подання матеріалу:

- загальні відомості про досліджуваний суб'єкт господарювання (організаційно-правова форма, форма власності, види діяльності, ключові постачальники, споживачі, конкуренти);

- аналіз існуючої організаційної структури управління суб'єкта господарювання із визначенням її типу, ключових підрозділів, системи взаємозв'язків (горизонтальних та вертикальних) між ними;

- дослідження особливостей реалізації ключових функцій управління із деталізацією конкретних завдань в межах кожної функції, відповідальних осіб та звітної документації (якщо відповідна передбачається);

- визначення основних бізнес-процесів, пов'язаних із управлінням

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 20

діяльністю суб'єкта господарювання, та характеристика взаємозв'язку між ними;
– загальні висновки щодо системи управління діяльністю суб'єкта господарювання із визначенням її «вузьких» місць.

2.2. *Діагностика фінансово-економічного стану суб'єкта господарювання*

Проводиться фінансовий аналіз діяльності досліджуваного суб'єкта господарювання.

При викладенні матеріалу підрозділу 2.2 досліджується потенціал економічного розвитку суб'єкта господарювання з використанням системи показників. З цією метою використовуються дані фінансової звітності суб'єктів господарювання (Балансу (Звіту про фінансовий стан) та Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід)) за **три роки**.

За результатами проведених розрахунків, обов'язково, робиться загальний висновок про існуючий стан, проблеми та потенціал економічного розвитку досліджуваних суб'єктів господарювання.

Рекомендації щодо змістового наповнення підрозділу 2.2 представлено у **додатку Н**.

2.3. *Оцінка існуючої системи управління діяльністю суб'єкта господарювання за темою бакалаврської кваліфікаційної роботи*

Передбачає поглиблений аналіз досліджуваної проблеми в межах суб'єкта господарювання. Зокрема, у даному підрозділі визначаються:

- особливості реалізації управління об'єктами за темою дослідження (наприклад, система управління персоналом суб'єкта господарювання або менеджмент інноваційної діяльності);
- оцінка ефективності формування та використання об'єктів за метою дослідження;
- виділення та узагальнення наявних проблем за темою бакалаврської кваліфікаційної роботи у суб'єкта господарювання, що досліджується.

2.4. *Напрями удосконалення за темою бакалаврської кваліфікаційної роботи*

Даний підрозділ носить рекомендаційний характер та містить пропозиції щодо удосконалення існуючих відносин, сформовані на основі виділених у процесі дослідження слабких місць. Наведені пропозиції доцільно підтверджувати відповідними розрахунками та цифровим матеріалом. Здобувач вищої освіти повинен розкрити зміст запропонованих заходів, що спрямовані на підвищення ефективності функціонування об'єкту в цілому, обґрунтувати рекомендації щодо покращення окремих аспектів господарської діяльності, системи управління нею тощо. Тобто, тут викладаються розробки й обґрунтування вдосконалення окремих питань діяльності суб'єкта господарювання в аспекті

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 21

теми, що досліджується. Рекомендації та пропозиції повинні мати глибоке обґрунтування та впливати з результатів дослідження фактичного матеріалу.

Базовий аналітичний матеріал, проміжні розрахунки та отримані кількісні результати мають бути подані у вміщених у попередніх підрозділах (або у винесених в додатки), таблицях, рисунках, графіках, діаграмах тощо.

На основі обробки та узагальнення аналітичних матеріалів здобувач вищої освіти повинен виявити і відобразити у бакалаврській кваліфікаційній роботі сучасні тенденції та характер впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на управління та функціонування господарюючих суб'єктів. Важливим є те, щоб узагальнення теоретичних концепцій та висновки, що сформульовані здобувачем вищої освіти на базі вивчення наукової літератури та викладені у першому розділі, були підтверджені конкретним практичним матеріалом у другому розділі.

В роботі над другим розділом здобувач вищої освіти має проявити й використати свої аналітичні та розрахункові компетенції. Він повинен ґрунтовно проаналізувати фактичний стан досліджуваної проблеми на матеріалах обраного суб'єкта господарювання.

Розділ повинен бути максимально насиченим ілюстративним матеріалом (таблиці, рисунки), який відображає результати діяльності суб'єкта господарювання за останні **3 роки**. Наведені в цьому розділі аналітичні розрахунки, таблиці, графіки, блок-схеми, алгоритми, розрахункові моделі, які визначають сутність економічних процесів, мають супроводжуватись відповідними поясненнями.

Розділ завершується висновками (1-2 сторінки), що узагальнюють основні положення, викладені по тексту.

У **загальних висновках** здобувач вищої освіти в порядку основних розділів викладає найважливіші наукові та практичні результати бакалаврської кваліфікаційної роботи. Загальні висновки слід розділити на окремі пункти, що мають відповідати змісту, а також завданням бакалаврської кваліфікаційної роботи. У загальних висновках рекомендується підкреслити, що мету дослідження досягнуто і всі намічені завдання вирішені. Приклад оформлення висновків наведено в **Додатку Л**.

Список використаних джерел оформлюється відповідно до вимог стандарту ДСТУ 8302:2015 та містити не менше 60 джерел. Приклад оформлення літературних джерел наведено у **додатку М**.

Додатки до бакалаврської кваліфікаційної роботи є обов'язковою частиною роботи. В них обов'язково надають фінансову звітність суб'єкта господарювання за три останні роки. У разі необхідності в додатки можна винести окремі таблиці та рисунки, графіки, блок-схеми, ілюстрації тощо.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1 Арк 55 / 22	

3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Важливим етапом виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи є оформлення її тексту. Від того, наскільки вимогливо поставиться автор до форми своєї роботи, суттєво залежатимуть її якість, а отже, і підсумкова оцінка. Мова бакалаврської кваліфікаційної роботи – державна. При написанні роботи слід неухильно дотримуватися єдності всіх термінів, визначень понять, скорочень, символів і абревіатур.

Бакалаврську кваліфікаційну роботу друкують за допомогою комп'ютера та принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) з використанням текстового редактора Word з вимогами: шрифт Times New Roman розміром (кеглем) 14 пт, міжрядковий інтервал – 1,5; абзацний відступ – 1,25.

Текст роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – не менше 25 мм, праве – не менше 10 мм, верхнє – не менше 20 мм, нижнє – не менше 20 мм. Шрифт друку повинен бути чітким. Щільність тексту роботи повинна бути однаковою, не допускається розрідження.

Заголовки структурних частин бакалаврської кваліфікаційної роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до набору (вирівнювання по центру). Такі структурні частини бакалаврської кваліфікаційної роботи, як «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» не мають порядкового номера. Тобто не можна друкувати: «1. ВСТУП» або «Розділ 4. ВИСНОВКИ». Номер розділу ставлять тільки після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу великими літерами посередині рядка. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок підрозділу. Відстань між назвою підрозділу і наступним текстом повинна дорівнювати одному порожньому інтервалу. Між заголовками розділу і підрозділу витримують теж один інтервал. Відстані між рядками заголовків приймають такими ж, як у тексті. Крапку наприкінці заголовка не ставлять. Підкреслювати заголовки і переносити слова в заголовку не допускається. Заголовки всіх структурних частин роботи

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 23

виділяють напівжирним шрифтом.

Наприклад:

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1. Економічний зміст та роль маркетингової діяльності у забезпеченні ефективного функціонування суб'єкта господарювання

Вступ, кожний розділ, загальні висновки і список використаних джерел починають з нової сторінки, а наступний підрозділ – одразу після закінчення попереднього, з пропуском 1 інтервалу. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №. Розділи повинні мати порядкову нумерацію в межах усього тексту (1, 2).

Першою сторінкою бакалаврської кваліфікаційної роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок роботи. Але на самому титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Звертаємо увагу на те, що нумерація сторінок проставляється зі змісту з урахуванням попередньої титульної сторінки, на якій номер не проставляється. Сторінка, на якій знаходиться анотація роботи, не нумерується. Нагадуємо, що до загального обсягу бакалаврської кваліфікаційної роботи не входять додатки та список використаних джерел. Але всі сторінки зазначених елементів підлягають суцільній нумерації.

Оформлення таблиць і посилань на таблиці

Таблиці необхідно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Таблиці, розміщені на окремих сторінках бакалаврської кваліфікаційної роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Якщо в розділі бакалаврської кваліфікаційної роботи одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

Кожна таблиця повинна мати назву, що відображає її зміст, та розміщуватись безпосередньо над таблицею посередині рядка. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Таблиці нумерують послідовно в межах розділу. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці в межах цього розділу, між якими ставиться крапка. Крапку наприкінці назви таблиці і після номера таблиці ставити не треба. Напис «Таблиця» та

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1 Арк 55 / 24	

безпосередньо назву таблиці набирають розміром шрифту 14 пт. Матеріал всередині таблиці слід подавати розміром 12 пт та одинарним інтервалом.

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку. При перенесенні таблиці на наступну сторінку назву вміщують тільки над її першою частиною. Над іншими частинами друкують слова «Продовження табл.» із зазначенням номера таблиці. На таблиці, запозичені з джерел, обов'язково ставиться посилання у назві таблиці або у примітці під таблицею.

Якщо таблиця самостійно складена, або показники в ній самостійно розраховані, то після таблиці слід зробити наступне посилання.

<i>Наприклад:</i>							
							Таблиця 2.3
Обсяги іноземного інвестування по регіонах України							
<i>Джерело: Складено або розраховано за [посилання на джерело]</i>							

Таблиці кожного додатка позначають окремою нумерацією арабськими цифрами з додаванням перед цифрою позначення букви додатка.

<i>Наприклад:</i>	
	Таблиця А.3
Динаміка іноземного інвестування національної економіки [Джерело]	

На всі таблиці у бакалаврській кваліфікаційній роботі повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті, де читачеві треба вказати на неї, пишуть скорочено «табл.» з номером у вигляді виразу в круглих дужках «(табл. 3.1)» або «З даних табл. 2.2 видно ...». Не варто оформлювати посилання на таблиці як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У повторних посиланнях на таблиці треба вказувати скорочено слово «дивись» (див. табл. 3.1).

Оформлення рисунків і посилань на них

Обов'язковою частиною роботи є графічний матеріал (рисунки), який застосовують для детального встановлення властивостей або характеристик предмета дослідження роботи.

Рисунки, так само, як і таблиці, розміщують безпосередньо після першого посилання на них, або на наступній сторінці, а за необхідності – у додатку. Ілюстрації, розміщені на окремих сторінках бакалаврської кваліфікаційної роботи, включаються до загальної нумерації сторінок.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 25

Рисунок повинен мати тематичну назву, яку розміщують під ним. Його позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу за винятком рисунків, поданих у додатках. Номер рисунку повинен складатися з номера розділу і його порядкового номера в межах цього розділу, між якими ставиться крапка. Крапка також ставиться після останньої цифри номера рисунку. Назву слід розміщувати безпосередньо під рисунком з абзацного відступу, вирівнюючи по центру рядка. Крапку у кінці назви рисунку ставити не треба. Номер рисунку та його назву розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в розділі бакалаврської кваліфікаційної роботи подано один рисунок, то його нумерують за загальними правилами.

Наприклад (другий рисунок першого розділу):

Рис. 1.2. Функціональний зв'язок зовнішньоекономічного відділу з іншими підрозділами суб'єкта господарювання

Графічний матеріал кожного додатка позначають окремою нумерацією арабськими цифрами з додаванням перед цифрою позначення букви додатка.

Наприклад (другий рисунок в додатку В):

Рис. В.2. Обсяги іноземного інвестування по регіонах України

Посилання на рисунки в тексті роботи є обов'язковими. Не варто оформлювати посилання на рисунки як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де робиться посилання на рисунок, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках «(рис. 3.1)» або: «...як це видно з рис. 3.1» або «... як це показано на рис. 3.1». У повторних посиланнях на рисунки треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «(див. рис. 3.1)».

Рисунок (схему, діаграму, графік), як правило, слід виконувати на одній сторінці. Якщо рисунок не вміщується на одній сторінці, дозволяється переносити його на інші сторінки. При цьому тематичну назву розміщують на першій сторінці, пояснювальні дані – на кожній сторінці і під ними друкують «Рис. 3.1, аркуш 2».

Оформлення формул і посилань на них

Формули рекомендовано розміщати на окремих рядках. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони наведені у формулі. Значення кожного символу і

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 26

числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки. Якщо формула не вміщується в один рядок, її слід перенести після знака рівності (=), або після знаків плюс (+), мінус (–), множення (×).

Формули в роботі нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу). Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад – «... у формулі 2.1».

Формули в додатках нумерують окремо арабськими цифрами в межах кожного додатка з додаванням перед цифрою позначення букви додатка (...у формулі В.1).

Наприклад:

$$GDP = C + I + E, \quad (3.1)$$

де GDP – валовий внутрішній продукт; C – кінцеве споживання; I – інвестиції (валове нагромадження основних фондів, приріст запасів матеріальних обігових коштів, чисте придбання цінностей); E – чистий експорт.

Цитування та посилання на використані джерела

При написанні бакалаврської кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти повинен посилатися на джерела, матеріали з яких наводяться в роботі, або на основі яких досліджуються проблеми, задачі, питання, вивченню яких присвячена кваліфікаційна робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа.

Посилання в тексті бакалаврської кваліфікаційної роботи на джерела слід зазначати порядковим номером літературного джерела в списку використаних джерел, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1-7]...».

Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, рисунків, таблиць, формул з джерела, на яке є посилання в роботі. Наприклад, «*трактування даних стадій уперше було запропоновано американським ученим Уолтом Ростом в 1956 р. у сформульованій ним концепції розвитку [308, с. 307–331]*».

Для підтвердження власних аргументів шляхом посилання на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1 Арк 55 / 27	

наводити цитати. Науковий етикет потребує точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

д) якщо необхідно виявити ставлення автора бакалаврської кваліфікаційної роботи до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання.

Запозичена з літературних або статистичних джерел інформація (формули, таблиці, схеми, графіки, висновки тощо) також потребує обов'язкових посилань (у квадратних дужках) на порядковий номер джерела у списку використаних джерел та номери сторінок, із яких узято інформацію.

Оформлення додатків

Додатки є частиною бакалаврської кваліфікаційної роботи, в якій розміщують форми фінансової звітності: форми № 1 («Баланс (Звіт про фінансовий стан)») та форми № 2 («Звіт про фінансові результати» (Звіт про сукупний дохід)) за три останні роки суб'єкта господарювання, на базі якого проводиться дослідження, – обов'язково та, за бажанням або необхідністю, інші форми фінансової та/або статистичної звітності, які допоможуть підтвердити достовірність наданих в бакалаврській кваліфікаційній роботі даних. Крім цього в додатки можна включати: планові та звітні документи суб'єкта господарювання; проміжні математичні формули та розрахунки; масиви допоміжних цифрових даних; алгоритми і програми, розроблені в процесі дослідження; ілюстрації, що мають допоміжне значення.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1 Арк 55 / 28	

Додатки оформлюють як продовження бакалаврської кваліфікаційної роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи. Перед усіма додатками розміщується аркуш з написом «ДОДАТКИ» по центру. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток А» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Оформлення списку використаних джерел

Оформлення літературних джерел здійснюється відповідно до ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ, 2016. 16 с. (Інформація та документація)

Список використаних джерел повинен містити перелік усіх першоджерел, на які є посилання у тексті роботи або які використовувалися під час здійснення дослідження. Перелік джерел укладають у алфавітному порядку або за порядком посилання в тексті роботи. Укладаючи його, необхідно дотримуватися вимог державного стандарту. Кожний бібліографічний запис треба починати з нового рядка, спочатку видання українською мовою, потім – іноземними.

Бібліографічні записи в «Списку...» повинні мати порядкову нумерацію. У тексті роботи слід давати у дужках посилання на номери списку. Якщо необхідно вказати номер сторінки, її ставлять через кому після номера видання, наприклад: [1, с. 23].

Список використаних джерел повинен складатися не менше як з 60 найменувань.

Джерела, які рекомендовані здобувачам вищої освіти в процесі написання бакалаврської кваліфікаційної роботи:

- а) законодавчі акти різного рівня;
- б) наукова, навчально-методична, спеціальна література;
- в) періодична література;
- г) наукова, аналітична, статистична інформація, розміщена в мережі Internet.

Приклад оформлення джерел у списку наведено у *додатку М*.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 29

4. ЗАХИСТ БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Атестація бакалавра передбачає публічний захист бакалаврської кваліфікаційної роботи, яка є підсумком навчання за спеціальністю.

До захисту бакалаврської кваліфікаційної роботи допускаються здобувачі вищої освіти, які успішно та повною мірою виконали навчальний план.

Подана до захисту бакалаврська кваліфікаційна робота повинна мати на титульній сторінці підписи здобувача вищої освіти, наукового керівника, рецензента та усі супровідні документи підписані у відповідному порядку.

Захист бакалаврської кваліфікаційної роботи відбувається публічно на засіданні Екзаменаційної комісії, склад якої затверджується у встановленому порядку наказом по університету. Здобувач вищої освіти готує для виступу доповідь та ілюстративний матеріал / презентацію до неї. Під час публічного захисту здобувач вищої освіти доповідає і демонструє основні положення результатів дослідження, відповідає на запитання членів Екзаменаційної комісії та інших присутніх на захисті фахівців.

Загальна оцінка захищеної роботи і рішення про присвоєння здобувачам вищої освіти кваліфікації бакалавра менеджменту обговорюються та приймаються членами комісії на закритому засіданні Екзаменаційної комісії й оголошуються здобувачам головою Екзаменаційної комісії публічно, в день захисту, одразу після закінчення засідання Екзаменаційної комісії.

Секретар комісії протоколює процедуру захисту.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	<i>Екземпляр № 1</i>	

5. ОЦІНЮВАННЯ БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Підсумкову оцінку бакалаврської кваліфікаційної роботи та її захисту здобувачем вищої освіти визначає Екзаменаційна комісія. Результати захисту бакалаврських кваліфікаційних робіт оцінюються з використанням Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) (за шкалою «А», «В», «С», «D», «Е», «FX», «F»); національної академічної системи («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Для одержання оцінки **«відмінно»**: бакалаврська кваліфікаційна робота повинна бути бездоганною у всіх сферах: мати теоретичне та практичне значення, обґрунтовані пропозиції щодо розробки і підтримки управлінських рішень та удосконалення економічної роботи на суб'єкта господарювання; доповідь на захисті логічна і лаконічна, представлена вільно; відгук і рецензія позитивні; відповіді на питання членів ЕК правильні.

Для одержання оцінки **«добре»**: тема бакалаврської кваліфікаційної роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки неперинципового характеру; у теоретичній частині поверхово проаналізовані літературні джерела; практичне значення чітко не представлено; результати проведеного дослідження недостатньо використані при розробці пропозицій відносно управлінських рішень; недостатньо використані інформаційні матеріали за об'єктом дослідження; мають місце окремі зауваження в рецензії і відгуку; доповідь логічна та вільно представлена; відповіді на запитання членів комісії в основному правильні.

Оцінка **«задовільно»**: може бути поставлена якщо тема бакалаврської кваліфікаційної роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру (нечітко сформульована мета роботи; мета і завдання не цілком узгоджені зі змістом роботи; теоретичний розділ не має критичного аналізу підходів до вирішення проблем, що охоплює тема, носить описовий характер; в аналітичній частині недостатньо розкриті закономірності і тенденції розвитку явища, є надлишок описових елементів; підбір інформаційних матеріалів (таблиці, графіки, схеми) не завжди обґрунтований; висновки і пропозиції обґрунтовані непереконливо); рецензія і відгук мають окремі зауваження; доповідь прочитана по тексту; не усі відповіді на запитання членів ЕК правильні та повні; є зауваження щодо оформлення бакалаврської кваліфікаційної роботи.

Оцінка **«незадовільно»**: виставляється у випадку, якщо тема бакалаврської кваліфікаційної роботи розкрита поверхово, нечітко сформульована мета і завдання роботи, що не погоджені зі змістом; розділи не пов'язані між собою;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 55 / 31</i>

відсутній критичний огляд сучасних літературних джерел; аналіз виконаний поверхово, переважає описовий характер; шляхи вирішення поставленої проблеми або відсутні, або не погоджені з результатами проведеного дослідження. Крім того, мають місце недоліки в оформленні роботи. Доповідь прочитана по готовому тексту. Відповіді на запитання членів ЕК неточні або неповні.

Бакалаврська кваліфікаційна робота до захисту не допускається, якщо вона: представлена науковому керівнику на перевірку або на іншому подальшому етапі проходження з порушенням термінів, встановлених графіком навчального процесу; написана на тему, що вчасно не була затверджена наказом по університету; не є авторською (містить значну частину запозичень / плагіату); структура не відповідає вимогам; зміст бакалаврської кваліфікаційної роботи не розкриває її теми; не переплетена і неправильно оформлена, відсутня рецензія або відгук наукового керівника.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 55 / 32</i>

ДОДАТКИ

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 33

Додаток А

Орієнтовний перелік тем бакалаврських кваліфікаційних робіт

1. Антикризове управління суб'єктом господарювання.
2. Бюджетування діяльності суб'єкта господарювання.
3. Економічні ризики суб'єкта господарювання та шляхи їх запобігання.
4. Забезпечення ефективності управління зовнішньоекономічною діяльністю суб'єкта господарювання.
5. Застосування економічних методів управління суб'єктом господарювання: оцінка та удосконалення.
6. Застосування соціально-психологічних методів управління суб'єктом господарювання: оцінка та вдосконалення.
7. Зовнішньоекономічна діяльність суб'єкта господарювання: організація та шляхи вдосконалення.
8. Інноваційний менеджмент на підприємстві.
9. Інформаційний менеджмент на підприємстві.
10. Кадрова політика суб'єкта господарювання.
11. Комунікаційні процеси у системі менеджменту суб'єкта господарювання.
12. Лідерство у системі управління суб'єкта господарювання.
13. Логістичний підхід в управлінні діяльністю суб'єкта господарювання.
14. Маркетингова товарна політика суб'єкта господарювання та шляхи її вдосконалення.
15. Методи і прийоми публік релейшнз у діяльності та розвитку організації (суб'єкта господарювання).
16. Обґрунтування управлінських рішень в системі менеджменту.
17. Організаційно-економічне забезпечення конкурентоспроможності продукції підприємства.
18. Організація інвестиційної діяльності на підприємства та шляхи її вдосконалення.
19. Організація контролінгу у системі управління підприємством.
20. Організація маркетингової діяльності на підприємстві та шляхи її вдосконалення
21. Організація та підвищення ефективності праці менеджера суб'єкта господарювання.
22. Особливості застосування адміністративних методів управління персоналом.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	<i>Екземпляр № 1</i>	

23. Особливості застосування коучінгу на підприємстві.
24. Оцінка ефективності менеджменту суб'єкта господарювання.
25. Планування і контроль доходів суб'єкта господарювання.
26. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності та їх страхування.
27. Розробка стратегії виходу суб'єкта господарювання на зовнішній ринок.
28. Система управління персоналом організації й основні напрями її удосконалення.
29. Система управління якістю продукції підприємства.
30. Стратегія розробки нового продукту підприємства.
31. Сучасні технології адміністративного менеджменту на підприємстві.
32. Трансформація системи управління на ESG-заходах.
33. Удосконалення бренд-менеджменту на підприємстві.
34. Удосконалення маркетингової діяльності суб'єкта господарювання.
35. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення системи менеджменту підприємства.
36. Удосконалення системи збуту суб'єкта господарювання.
37. Удосконалення системи планування на підприємстві.
38. Удосконалення системи сервісного обслуговування споживачів суб'єкта господарювання.
39. Удосконалення системи управління виробничою діяльністю суб'єкта господарювання.
40. Удосконалення системи управління суб'єктом господарювання.
41. Удосконалення управління комунікаційною діяльністю суб'єкта господарювання.
42. Удосконалення управління лізинговими операціями суб'єкта господарювання.
43. Удосконалення цінової політики суб'єкта господарювання.
44. Управління антикорупційною діяльністю та доброчесністю суб'єкта господарювання.
45. Управління асортиментною політикою суб'єкта господарювання.
46. Управління бізнес-процесами організації.
47. Управління витратами господарської діяльності суб'єкта господарювання.
48. Управління економічною безпекою суб'єкта господарювання.
49. Управління збутовою діяльністю суб'єкта господарювання.
50. Управління змінами у діяльності суб'єкта господарювання.
51. Управління інвестиційною привабливістю суб'єкта господарювання.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	<i>Екземпляр № 1</i>	

52. Управління конкурентоспроможністю підприємства.

53. Управління конфліктами в системі менеджменту суб'єкта господарювання.

54. Управління кредитоспроможністю суб'єкта господарювання.

55. Управління логістичною діяльністю підприємства.

56. Управління маркетинговою політикою суб'єкта господарювання.

57. Управління нематеріальними активами підприємства.

58. Управління необоротними активами суб'єкта господарювання.

59. Управління оборотним капіталом суб'єкта господарювання.

60. Управління операційною діяльністю суб'єкта господарювання.

61. Управління організаційним розвитком суб'єкта господарювання.

62. Управління прибутком на підприємстві.

63. Управління продуктивністю праці та використання внутрішніх резервів її зростання.

64. Управління психологічним кліматом на підприємстві.

65. Управління рекламною діяльністю суб'єкта господарювання.

66. Управління системою маркетингових комунікацій на підприємстві.

67. Управління системою мотивації працівників суб'єкта господарювання.

68. Управління соціальною відповідальністю підприємства.

69. Управління стійкістю суб'єкта господарювання в умовах воєнних ризиків.

70. Управління фінансовою діяльністю суб'єкта господарювання.

71. Управління фінансовою стійкістю суб'єкта господарювання.

72. Управління цифровізацією діяльності суб'єктів господарювання.

73. Формування іміджу організації.

74. Формування корпоративної етики як елементу управління.

75. Формування маркетингової стратегії оптово-роздрібних підприємств.

76. Формування організаційної культури підприємства.

77. Формування системи екологічного менеджменту в умовах підприємства.

78. Формування системи ефективного корпоративного управління підприємства.

79. Формування стратегії діяльності підприємства сфери послуг.

80. Формування та впровадження інноваційних проєктів на підприємстві.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 36

Додаток Б

*Форма заяви здобувача вищої освіти на затвердження теми та керівника
бакалаврської кваліфікаційної роботи*

Завідувачу кафедри менеджменту,
бізнесу та маркетингових
технологій

д.е.н., проф. Тетяні ОСТАПЧУК
здобувача вищої освіти гр. МО-72
Іваненка Івана Івановича

Заява

Прошу Вас затвердити тему бакалаврської кваліфікаційної роботи:
«Управління ефективністю діяльності АТ «Житомирський маслозавод».
Керівником роботи прошу призначити к.е.н., доц. К. О. Бужимську.

Дата

Підпис

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 37

Додаток В. Завдання на бакалаврську кваліфікаційну роботу
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, БІЗНЕСУ
ТА МАРКЕТИНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 073 «Менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри менеджменту, бізнесу та
маркетингових технологій
д.е.н., проф. Тетяна ОСТАПЧУК

« _____ » _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ

на бакалаврську кваліфікаційну роботу

Здобувача вищої освіти _____

Тема роботи: _____

Затверджена Наказом університету від «__» _____ 202__ р. № _____

Термін здачі здобувачем закінченої роботи _____

Вихідні дані роботи (зазначається предмет і об'єкт дослідження) _____

Консультанти з бакалаврської кваліфікаційної роботи із зазначенням розділів,
що їх стосуються

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

Керівник _____
(підпис)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 39

Додаток Г

Відгук наукового керівника

**ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА НА БАКАЛАВРСЬКУ
КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ**

Здобувача вищої освіти _____

(прізвище та ініціали)

**представлену на здобуття освітнього ступеня _____ *бакалавр* _____
спеціальності 073 «Менеджмент»**

1. Робота виконана на тему: _____

2. Актуальність _____

(вказати, які питання теоретичного і практичного характеру визначають актуальність роботи)

3. Основний зміст роботи викладено на _____ сторінках тексту, містить _____ таблиць, _____ ілюстрацій, _____ додатків. Список використаних літературних джерел налічує _____ найменувань.

4. Зміст розділів роботи (вказати за кожним розділом, які питання досліджені та з якою метою)

Розділ 1 _____

Розділ 2 _____

5. Висновки _____

(обґрунтованість, теоретичне і практичне значення)

6. Список використаних джерел _____

(обсяг і повнота опрацювання за змістом роботи)

7. Додатки _____

(перелік додатків та повнота їх опрацювання за змістом роботи)

8. Таблиці та ілюстрації _____

(призначення таблиць та їх використання для підтвердження досліджень в роботі)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 40

9. Якість оформлення роботи _____

10. Загальні зауваження та опрацювання зауважень рецензента _____

11. Ставлення здобувача до виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи _____

12. Висновок

В цілому при написанні бакалаврської кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти _____ виявив (ла) /не виявив (ла)/ здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками з таких економічних дисциплін, як _____

вміння /невміння/ підібрати необхідну літературу, інформаційну базу, проаналізувати їх, зробити відповідні висновки і оформити свої дослідження у бакалаврській кваліфікаційній роботі.

Бакалаврська кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти _____ написана на достатньо /недостатньо/ високому рівні та може /не може/ бути допущена до захисту в Екзаменаційній комісії.

Результати дослідження було апробовано на базі:

1) _____ (назва суб'єкта господарювання, об'єкта дослідження) _____ (ПІБ керівника суб'єкта господарювання)

2) _____ (назва суб'єкта господарювання, установи, де працює випускник) _____ (посада випускника, номер моб. телефону)

Керівник

_____ (посада, науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20 ____ р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 41

Додаток Д
Рецензія на бакалаврську кваліфікаційну роботу

РЕЦЕНЗІЯ
НА БАКАЛАВРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
спеціальності 073 «Менеджмент»

(ПІБ)

1. Тема бакалаврської кваліфікаційної роботи: _____

2. Інформаційною базою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріали науково-практичних конференцій з проблем менеджменту суб'єктів господарювання, управління економічними явищами та процесами, аналізу господарської діяльності, нормативно-правові акти України, офіційні статистичні матеріали, електронні ресурси, первинні та зведені документи, а також звітність суб'єкта господарювання (*необхідне підкреслити*)

3. Актуальність теми бакалаврської кваліфікаційної роботи підтверджена /не підтверджена цифровими даними (*необхідне підкреслити*)

4. Найсуттєвіший висновок, наявність самостійних розробок автора _____

5. Практична цінність розроблених питань _____

6. Наявність публікацій: _____ тез доповідей; _____ статей у фахових виданнях; _____ інших публікацій; _____ виступів на семінарах, конференціях.

7. Недоліки _____

8. Загальний висновок:

Вважаю, що бакалаврська кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти _____
(ПІБ)

на тему _____

відповідає / не відповідає профілю підготовки бакалавра, написана на достатньо / недостатньо високому рівні, а її автор заслуговує на присвоєння / не присвоєння кваліфікації бакалавра.

Рецензент

_____
(посада із зазначенням кафедри)

_____
(науковий ступінь, вчене звання)

_____
(підпис)

_____
(ПІБ)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 42

Додаток Е

Приклад титульної сторінки бакалаврської кваліфікаційної роботи

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

**КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, БІЗНЕСУ ТА МАРКЕТИНГОВИХ
ТЕХНОЛОГІЙ**

ІВАНОВ Іван Іванович
(здобувач вищої освіти групи МО–66)

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТА
ГОСПОДАРЮВАННЯ**

(представлена на здобуття освітнього ступеня «бакалавр»
галузі знань 07«Управління та адміністрування»
спеціальності 073 «Менеджмент»)

Допущено до захисту
зав. кафедри менеджменту, бізнесу
та маркетингових технологій
д.е.н., проф. Остапчук Т.П.

Керівник роботи:
к.е.н., доц. Бужимська К.О.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент
к.е.н., доц. Царук І.М.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Житомир, 2024

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1 Арк 55 / 43	

Додаток Ж

Приклад анотації до бакалаврської кваліфікаційної роботи

Анотація

Іванов І.І. Управління змінами у забезпеченні розвитку суб'єкта господарювання. Рукопис.

Бакалаврська кваліфікаційна робота представлена на здобуття освітнього ступеня «бакалавр», галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент». Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2024.

У бакалаврській кваліфікаційній роботі розглянуто особливості управління змінами у забезпеченні розвитку суб'єкта господарювання та визначено напрями удосконалення відповідного процесу.

Ключові слова: суб'єкт господарювання, управління змінами, середовище організації, розвиток, ефективність змін.

Annotation

Ivanov I.I. Management of changes in ensuring the development of enterprise. Manuscript.

The bachelor's qualification work is submitted for the Bachelor's degree, field of knowledge 07 «Management and administration» of specialty 073 «Management». Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, 2024.

The bachelor's qualification work examines the peculiarities of change management in ensuring the development of the organization are considered and the directions of improvement of the corresponding process are determined.

Key words: enterprise, change management, organization environment, development, change efficiency.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 44

Додаток И

Приклад оформлення змісту бакалаврської кваліфікаційної роботи

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	3
<i>Розділ 1. Теоретичні основи управління виробничим потенціалом суб'єкта господарювання</i>	7
1.1. <i>Поняття та структура виробничого потенціалу суб'єкта господарювання</i>	7
1.2. <i>Система управління виробничим потенціалом суб'єкта господарювання</i>	14
1.3. <i>Методичні засади оцінки ефективності формування та використання виробничого потенціалу суб'єкта господарювання</i>	21
1.4. <i>Нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері управління виробничим потенціалом суб'єкта господарювання</i>	28
<i>Висновки до розділу 1</i>	34
<i>Розділ 2. Аналітична оцінка стану та напрями удосконалення управління виробничим потенціалом АТ «Житомирський маслозавод»</i>	36
2.1. <i>Організаційно-управлінський аналіз суб'єкта господарювання</i>	36
2.2. <i>Діагностика фінансово-економічного стану АТ «Житомирський маслозавод»</i>	44
2.3. <i>Оцінка системи управління виробничим потенціалом суб'єкта господарювання</i>	53
2.4. <i>Напрями підвищення ефективності використання виробничого потенціалу суб'єкта господарювання</i>	60
<i>Висновки до розділу 2</i>	68
<i>Висновки</i>	70
<i>Список використаних джерел</i>	73
<i>Додатки</i>	80

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1 Арк 55 / 45	

Додаток К
Приклад вступу до бакалаврської кваліфікаційної роботи

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Загострення конкурентної боротьби внаслідок інтенсифікації глобалізаційних процесів та зниження платоспроможного попиту, зростання рівня динамізму та невизначеності зовнішнього середовища функціонування гостро поставили перед менеджментом вітчизняних підприємств питання, пов'язані із забезпечення стійкості функціонування суб'єктів господарювання. У свою чергу, базисом для забезпечення стійкості функціонування є ефективність господарської діяльності суб'єкта господарювання, що визначає міру його успішності у процесі функціонування.

Одним з ключових показників розвитку суб'єкта господарювання є рентабельність господарської діяльності, що представляє собою комплексний критерій оцінювання ефективності господарської діяльності в цілому. Розробка та впровадження дієвої системи управління рентабельністю господарської діяльності представляється одним з ключових завдань менеджменту вітчизняних суб'єктів господарювання на сьогодні. Пошук резервів підвищення рівня рентабельності господарської діяльності формує одне з ключових завдань системи управління рентабельністю в цілому.

Обґрунтованість вище наведених висновків щодо актуальності завдань пошуку резервів підвищення рентабельності господарської діяльності підтверджує значна кількість наукових досліджень у визначеній сфері. Зокрема, проблемам управління та підвищення рентабельності господарської діяльності суб'єктів господарювання присвячено роботи наступних науковців: Т. І. Батракова, І. В. Безрученко, І. А. Бержанір, Т. О. Бочкарьова, М. Л. Гончаренко, Н. І. Демчук, А. Ю. Дронова, А. І. Дудко, А. В. Куценко, Л. Б. Ольшевський, В. І. Петрик, С. С. Свірідова, О. В. Шляга та ін. Водночас, не зважаючи на вагомий кількість досліджень, маємо відзначити, що подальший розвиток теоретико-методичних засад обґрунтування та реалізації резервів підвищення рентабельності господарської діяльності суб'єкта господарювання залишається актуальним завданням.

Зазначене обумовило вибір теми, постановку мети та завдань бакалаврської кваліфікаційної роботи. Обрана тема повністю відповідає проблемам напрямку підготовки за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 46

Метою бакалаврської кваліфікаційної роботи є узагальнення та подальший розвиток теоретико-методичних засад управління рентабельністю суб'єкта господарювання, а також визначення резервів підвищення рентабельності господарської діяльності АТ «Житомирський маслозавод».

Поставлена мета обумовила вирішення наступних **завдань**:

- визначити економічний зміст рентабельності господарської діяльності суб'єкта господарювання;
- дослідити механізм управління рентабельністю господарської діяльності суб'єкта господарювання;
- обґрунтувати методичні засади аналізу рівня рентабельності господарської діяльності суб'єкта господарювання;
- проаналізувати нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері управління рентабельністю господарської діяльності суб'єкта господарювання;
- провести організаційно-управлінський аналіз суб'єкта господарювання;
- провести діагностику фінансово-економічного стану АТ «Житомирський маслозавод»;
- проаналізувати систему управління рентабельністю господарської діяльності АТ «Житомирський маслозавод»;
- визначити основні резерви підвищення рентабельності господарської діяльності АТ «Житомирський маслозавод».

Об'єктом дослідження у бакалаврській кваліфікаційній роботі виступає процес управління рентабельністю господарської діяльності суб'єкта господарювання, **предметом** – теоретичні, методичні та прикладні засади підвищення рентабельності господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Методи дослідження. Теоретико-методичною основою бакалаврської кваліфікаційної роботи виступив системно-структурний підхід, що розглядає процес управління рентабельністю господарської діяльності суб'єкта господарювання як цілісну структуровану систему, що є одночасно частиною управління суб'єктом господарювання в цілому. Вирішення поставлених у роботі завдань забезпечувалося використанням основних методів дослідження, а саме методів наукової абстракції, аналізу, синтезу, індукції, дедукції, логічного аналізу, системного підходу тощо. Для розв'язання визначених завдань також застосовувались наступні методи: монографічний – при вивченні літературних джерел та нормативно-правових актів; теоретичне узагальнення, порівняння та аналогії – для розкриття сутності поняття «рентабельність господарської діяльності суб'єкта господарювання»; класифікації – для систематизації ознак

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 47

класифікації видових проявів рентабельності суб'єкта господарювання; балансовий та аналізу – для дослідження тенденцій функціонування суб'єкта господарювання; синтезу – для формулювання висновків про рівень рентабельності господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Інформаційною базою дослідження виступили наукові фахові, навчальні та методичні публікації провідних вітчизняних та зарубіжних вчених, чинне законодавство України, статистичні дані, дані фінансової та управлінської звітності досліджуваного суб'єкта господарювання.

Практичне значення одержаних результатів полягає у обґрунтуванні резервів підвищення рентабельності господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Структура та обсяг бакалаврської кваліфікаційної роботи. Бакалаврська кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладено на 65 сторінках друкованого тексту. Робота містить 12 таблиць та 15 рисунків. Список використаних джерел налічує 70 найменувань. Робота містить 3 додатки.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 48

Додаток Л

Приклад загальних висновків до бакалаврської кваліфікаційної роботи

ВИСНОВКИ

Узагальнення теоретичних основ та дослідження особливостей функціонування та управління рентабельністю господарської діяльності суб'єкта господарювання надало можливість зробити наступні висновки.

1. Рентабельність – це важливий комплексний критерій ефективності діяльності суб'єкта господарювання. У рамках бакалаврського дослідження, під рентабельністю пропонуємо розуміти одну з комплексних характеристик фінансового стану суб'єкта господарювання, що визначає міру ефективності його функціонування шляхом співставлення одержаних результатів та понесених при цьому витрат (або залучених ресурсів). Рентабельність як характеристика ефективності функціонування та розвитку суб'єкта господарювання відіграє важливу роль, що проявляється у оціночній, стимулюючій та бюджетоутворюючій функціях.

2. Механізм управління рентабельністю господарської діяльності суб'єкта господарювання – це оптимальна сукупність форм, структур, методів, засобів і функцій управління, які покликані сприяти цілеспрямованому оперативному регулюванню діяльності за напрямками управління рентабельністю для забезпечення відповідності фактичного стану суб'єкта господарювання заданим параметрам. Запропоновано у структурі механізму управління рентабельністю господарської діяльності виділяти організаційну, цільову та методичну підсистеми, кожна з яких містить відповідний набір елементів.

3. Аналіз рівня рентабельності господарської діяльності суб'єкта господарювання є важливим етапом управління в цілому, адже формує інформаційно-аналітичне підґрунтя для управлінських рішень. Аналіз рентабельності здійснюється у визначеній послідовності та передбачає розрахунок системи показників. Показники рівня рентабельності господарювання суб'єкта господарювання класифікуються залежно від бази порівняння та поділяються на витратні, дохідні та ресурсні. Загальний механізм визначення рівня рентабельності передбачає співставлення одержаних результатів із понесеними витратами або залученими ресурсами.

4. Нормативно-правове регулювання є одним з ключових чинників зовнішнього середовища, що визначає умови функціонування суб'єкта господарювання в цілому та управління рівнем рентабельності його

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОК39-2024
	<i>Екземпляр № 1</i>	

господарювання зокрема. Законодавча база України складається з декількох рівнів, від Конституції України до підзаконних нормативно-правових актів. Інформаційне забезпечення відносин у сфері управління рентабельністю господарської діяльності включає систему внутрішніх та зовнішніх інформаційних джерел, використання яких забезпечує обґрунтованість управлінських рішень у відповідній сфері.

5. АТ «Житомирський маслозавод» є приватним суб'єктом господарювання, що здійснює діяльність у сфері виробництва молочних продуктів (переважно морозива). Суб'єкт господарювання має тривалу історію функціонування та налагоджений механізм функціонування, що дозволило йому посісти вагоме місце у економіці як Житомирського регіону, так і України в цілому. Структура управління АТ «Житомирський маслозавод» може бути охарактеризована як лінійно-функціональна, що найкращим чином відповідає особливостям діяльності суб'єкта господарювання. Розподіл функцій управління здійснюється відповідно до внутрішньої нормативної документації суб'єкта господарювання, а саме на підставі положень про структурні підрозділи та посадових інструкцій.

6. АТ «Житомирський маслозавод» є суб'єктом господарювання, що стабільно розвивається, проте у його діяльності наявні і негативні тенденції, пов'язані, зокрема, зі зростанням рівня витратомісткості (крім собівартості) та зниженням ефективності використання ресурсів (основних засобів та оборотних активів). Дослідження рівня ліквідності свідчить про достатній, але не абсолютний рівень ліквідності суб'єкта господарювання. Зокрема, коефіцієнт абсолютної ліквідності не відповідає нормативному значенню та становить 0,1 п. у 2023 р., тобто за рахунок найбільш ліквідних активів (грошових коштів) суб'єкт господарювання здатен погасити лише 10 % поточних зобов'язань. АТ «Житомирський маслозавод» характеризується високим рівнем фінансової стійкості. Що стосується ділової активності, то спостерігаються негативні тенденції до зниження відповідних показників внаслідок вагомих темпів приросту майна та власного капіталу суб'єкта господарювання.

7. Управління рентабельністю господарської діяльності АТ «Житомирський маслозавод» здійснює коло суб'єктів (генеральний директор, фінансовий директор, головний бухгалтер, головний економіст, працівники бухгалтерії та інші працівники), які виконують функції відповідно до посадових обов'язків. Основними об'єктами управління є безпосередньо рівень рентабельності, а також чинники, що його визначають: витрати, доходи та фінансові результати. Показники валової рентабельності та рентабельності операційної діяльності зросли у 2024 р. порівняно з 2022 р., що свідчить про підвищення ефективності

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	<i>Екземпляр № 1</i>	

формування витрат собівартості. Водночас, інші показники рентабельності характеризуються негативними тенденціями до зниження внаслідок зростання витратомісткості діяльності (зокрема, вагомого приросту витрат на збут та фінансових витрат), а також розширення обсягів майна суб'єкта господарювання. Проведений факторний аналіз надав можливість виявити, що негативним чинником впливу на формування рентабельності господарської діяльності є коефіцієнт завантаженості активів, водночас, найбільш вагомий вплив здійснює коефіцієнт автономії. Проведений аналіз надає підстави для формування управлінських рішень у відповідній сфері.

8. Комплексний підхід до впровадження заходів щодо підвищення рівня рентабельності господарської діяльності надасть можливість забезпечити цільові її рівні. Вважаємо, що заходи з підвищення рівня рентабельності можна звести до двох основних груп: збільшення рівня доходів та зниження рівня витрат АТ «Житомирський маслозавод». Збільшення рівня доходів можливо досягти за рахунок наступних заходів: збільшення обсягів реалізації у натуральному вираженні; удосконалення асортиментної політики; удосконалення цінової політики (підвищення рівня цін; активізація фінансової та інвестиційної діяльності; запобігання накопиченню надлишкових запасів; здавання в оренду тимчасово незадіяних необоротних активів. Заходи щодо зниження рівня витрат є наступними: зниження виробничої собівартості продукції (робіт, послуг); забезпечення раціонального використання усіх видів ресурсів; використання логістичного підходу в управлінні АТ «Житомирський маслозавод»; удосконалення організаційної структури управління; впровадження ресурсозберігаючих технологій; удосконалення організації виробництва.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 51

Додаток М

Приклад оформлення використаних джерел відповідно до ДСТУ 8302:2015

Книги

Один автор:

Андреева Г. І. Економічний аналіз : навч. посібник. К.: Знання, 2008. 263 с.

Два автори:

Гетьман О. О., Шаповал В. М. Економіка суб'єкта господарювання : навч. посіб. К.: Центр навч. л-ри, 2006. 488 с.

Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.

Три автори:

Гринчуцький В. І., Карапетян Е. Т., Погріщук Б. В. Економіка суб'єкта господарювання : навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2010. 304 с.

Чотири і більше авторів:

Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз. К.: КНЕУ, 2005. 592 с.

або

Фінансовий аналіз / М. Д. Білик та ін. К. : КНЕУ, 2005. 592 с.

Без автора:

Україна в цифрах. 2007: стат. зб. / Держ. ком. статистики України. К.: Консультант, 2008. С. 185-191.

Автореферати дисертацій

Дудіна Н. В. Оплата праці у виробничих галузях США: досвід і перспективи використання в Україні: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.09.01. НАН України; Ін-т економіки. К., 2001. 19 с.

Дисертації

Орлова К. Є. Механізм адаптації суб'єктів господарювання добувної промисловості до зовнішнього середовища : дис. ... канд. екон. наук 08.00.04. НТУУ «КПІ». К., 2016. 276 с.

Законодавчі документи

Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 15.11.2017).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 52

Статті у продовжуваних виданнях (журналах)

Бержанір І. А. Діагностика рентабельності суб'єктів господарювання України. Економіка і організація управління. 2014. № 3-4. С. 25-29.

Бочкарьова Т. О., Кулинич Р. О., Пігуль Н. Г. Показники рентабельності суб'єктів господарювання різних галузей України та шляхи підвищення їх рівня. Економіка і суспільство. 2017. № 10. С. 188-193.

Кицак Т.Г., Коваленко І.Ф. Колективно-договірне регулювання оплати праці: проблеми та напрями удосконалення. Соціально-трудова відносина: теорія та практика. 2018. Вип. 1 (15). С. 162–170. URL: <http://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/24766>.

Частина видання (матеріалів конференції)

Бірюченко С. Ю. Суб'єктивно-об'єктивний взаємозв'язок суб'єктів економіки та доходу персоналу суб'єкта господарювання. Актуальні проблеми економічного і соціального розвитку виробничої сфери: матеріали VII міжнародної науково-теоретичної конференції молодих учених і студентів (м. Донецьк, 20-21 травня 2010 р.). В 2-х томах. Донецьк: ДВНЗ «Донецький національний технічний університет», 2010. Т. 1. С. 45–46.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 53

Додаток Н
Орієнтовні таблиці для змістового наповнення підрозділу 2.2
бакалаврської кваліфікаційної роботи

Таблиця Н.1

Основні економічні показники діяльності суб'єкта господарювання

№	Показник	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
		2022	2023	2024	+/-	%
1	Чистий дохід, тис. грн.					
2	Валовий прибуток, тис. грн.					
3	Чистий прибуток, тис. грн.					
4	Середньорічна вартість активів, тис. грн.					
5	Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн.					
6	Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.					
7	Середньооблікова чисельність працівників, осіб					
8	Фондовіддача					
9	Фондомісткість					
10	Фондоозброєність, тис. грн /ос.					
11	Продуктивність праці, тис. грн. /ос.					
12	Коефіцієнт оборотності оборотних активів					

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 08.03/073.00.1/Б /ОКЗ9-2024
	Екземпляр № 1	Арк 55 / 55

Таблиця Н.3

Механізм формування фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання

Показники	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
	2022	2023	2024	+, -	%
	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)				
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)					
Валовий: прибуток (збиток)					
Інші операційні доходи					
Адміністративні витрати					
Витрати на збут					
Інші операційні витрати					
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)					
Фінансові витрати					
Інші витрати					
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)					
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)					

Таблиця Н.4

Динаміка показників оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання

Показники	Роки			Відхилення 2024 р до 2022 р.	
	2022	2023	2024	+, -	
	1. Коефіцієнт загальної ліквідності				
2. Коефіцієнт абсолютної ліквідності					
3. Чистий оборотний капітал					
4. Коефіцієнт автономії					
5. Коефіцієнт фінансової стабільності					
6. Коефіцієнт забезпеченості власними засобами					
7. Коефіцієнт оборотності активів					
8. Коефіцієнт оборотності власного капіталу					
9. Рентабельність господарської діяльності, %					
10. Рентабельність власного капіталу, %					
11. Рентабельність продукції, %					